

**Stanowisko
Zarządu Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 12 maja 2016 r.**

w sprawie: **uruchomienia przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej lub bezpośrednio przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej programów dotacyjnych dla jednostek samorządu terytorialnego oraz osób prywatnych i innych podmiotów, które umożliwią realizację gminnych Programów Ograniczenia Niskiej Emisji**

Mając na uwadze problem zanieczyszczenia powietrza na terenie gmin województwa śląskiego zwracamy się z apelem o uruchomienie przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej lub bezpośrednio przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) programów dotacyjnych dla jednostek samorządu terytorialnego oraz osób prywatnych i innych podmiotów (w tym m.in. wspólnot mieszkaniowych, spółdzielni mieszkaniowych oraz MŚP), które umożliwią realizację gminnych Programów Ograniczenia Niskiej Emisji (PONE). Oprócz programów dotacyjnych skierowanych bezpośrednio do jest w celu zwalczania problemu zanieczyszczenia powietrza konieczne jest też uwzględnienie w istniejących i przyszłych programach dotacyjnych (bądź też uruchomienie odrębnych programów) elementów, które umożliwią włączenie w ww. działania osób prywatnych oraz innych podmiotów (w tym m.in. wspólnot mieszkaniowych, spółdzielni mieszkaniowych oraz MŚP) i finansowanie przedsięwzięć z ich udziałem. Bez skutecznego zaktywizowania osób prywatnych i ww. podmiotów zbiorowych skuteczna realizacja PONE oraz poprawa dramatycznej obecnie jakości powietrza w południowej części Polski i na niektórych innych jej obszarach nie będzie możliwa.

Dotychczasowe środki wsparcia przeznaczone dla gmin w celu likwidacji niskosprawnych i nieekologicznych źródeł ciepła, proponowane przez różne instytucje, były zdecydowanie niewystarczające lub z uwagi na zróżnicowane uwarunkowania, niemożliwe do pozyskania. Ponadto ze względu na ograniczone środki finansowe, realizowane w gminach PONE obejmowały znacznie zawężony zakres zadania (np. dotyczyły wyłącznie wymiany źródła ciepła). Jednocześnie nabór wniosków dotyczących realizacji PONE do proponowanych przez instytucje udzielające wsparcia konkursów i programów nie jest ciągły, co dodatkowo utrudnia realizację założonych zadań. Z terenu województwa śląskiego wnioski do ostatniego naboru programu „KAWKA” złożyło 35 instytucji, w tym 8 gmin. Wszyscy wnioskodawcy ww. programu do tej pory nie otrzymali informacji dotyczącej możliwości finansowania zadań inwestycyjnych. Powyższe przeszkody uniemożliwiają jednostkom samorządu terytorialnego realizowanie kompleksowych programów PONE w wymaganym czasie i zakresie, a w konsekwencji dostosowanie jakości powietrza do wymagań prawa polskiego i Unii Europejskiej.

W naszym przekonaniu, realizowany do tej pory przez NFOŚiGW oraz WFOŚiGW program „KAWKA” (*„Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii”*) jest kluczowym programem skierowanym do jst służącym poprawie jakości powietrza. Mamy nadzieję, że w najbliższym czasie uruchomione zostaną środki ostatniego naboru wniosków, a nowe edycje ww. programu będą dostępne na korzystniejszych warunkach dla beneficjentów w trybie ciągłego naboru wniosków. Dodatkowym, ważnym elementem w ograniczaniu niskiej emisji będzie również program „RYS” (*„Termomodernizacja budynków jednorodzinnych”*) skierowany do osób prywatnych. Niepokojącym jednak jest warunek, który umożliwia pozyskanie dotacji na termomodernizację budynku wyłącznie z jednoczesnym skorzystaniem z pożyczki. Wymóg ten wyklucza możliwość skorzystania z tego dofinansowania przez dużą część mieszkańców, którzy nie chcą lub nie mogą pozyskać pożyczki.

Jednocześnie z naszych obserwacji wynika, że najbardziej aktywizującym mieszkańców programem był zakończony w 2014 r. Program priorytetowy NFOŚiGW *„Dopłaty na częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych przeznaczonych na zakup i montaż kolektorów słonecznych dla osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych”*. Program umożliwił połączenie kredytu wraz z dopłatą udzielanych mieszkańcom przez banki / NFOŚiGW z dodatkowymi (niedużymi) dotacjami celowymi udzielanymi przez gminy (w ramach swoich środków budżetowych). Wydaje się, że taka trójczłonowa formuła dofinansowania połączona z trybem ciągłego naboru wywołała efekt tzw. „kuli śnieżnej”, skutkujący bardzo dużym zainteresowaniem mieszkańców i sukcesem programu. Taką formułę warto byłoby zastosować również w przypadku modernizacji systemów grzewczych.

Jednostki samorządu terytorialnego, realizując zadania własne, mają niewielką możliwość finansowania zadań związanych z ograniczeniem niskiej emisji skierowanych do osób prywatnych i innych podmiotów. Konieczność zaciągania dodatkowego zobowiązania finansowego przez gminy i późniejszej spłaty pożyczki jest niejednokrotnie powodem do odstąpienia od realizacji działań.

Uruchomienie programów wsparcia, opartych w dużej części na dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego oraz osób prywatnych i innych podmiotów, pozwoli podjąć szerokie działania ukierunkowane na ograniczenie niskiej emisji oraz skuteczną poprawę jakości powietrza.

Opracowanie projektu stanowiska: p. Krzysztof Soiński - Naczelnik Wydziału Infrastruktury Miejskiej i Inwestycji, Urząd Miasta Rybnika, p. Daniel Wolny - Kierownik Referatu Zarządzania Energią, Wydział Budynków i Dróg, Urząd Miasta Katowice